

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОПОРЦІЙ В РУКОТВОРНОМУ ГРАФІЧНОМУ НАПИСІ

Пандирєва Є. А.

*аспірантка кафедри теорії та історії мистецтв
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
м. Харків, Україна*

Пропорції важливі в усіх видах мистецтва: архітектурі, скульптурі, живописі, графіці тощо. Проте, як зазначає дослідник А. Капр: «Мистецтво шрифту – це, насамперед, мистецтво пропорцій» [1]. Пропорції рукотворного графічного напису не є визначенням. Для дослідження теми було обрано рисований шрифт, графіті та каліграфіті.

Мета роботи – обґрунтувати доцільність використання пропорцій у рукотворному графічному написі.

Тези побудовано на основі системно-аналітичного підходу. У дослідженні застосовано загальнонаукові (теоретичні та емпіричні) і спеціальні мистецтвознавчі методи наукового пізнання. Комплексне використання загальнонаукових теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання дало змогу проаналізувати позитивні та негативні приклади пропорцій рукотворних графічних написів у візуальному середовищі міста.

Пропорції в шрифті – це співвідношення ширини до висоти літери, а також співвідношення основних і з'єднувальних штрихів у літері. Пропорції важливі через те, що при створенні рукотворних графічних написів у середовищі міста використовуються не окремі літери, а слова, словосполучення, фрази тощо, які з позиції графіки шрифту є одним цілим з загальними пропорціями всіх літер у написі.

Фахівці що створюють рукотворні графічні написи у візуальному середовищі міста, зазвичай, акцентують увагу на виразність напису, підкоряючи задуму автора малюнок окремо взятої літери. В цьому і полягає головна особливість рукотворного графічного напису, кожна написана літера впливає на графіку сусідньої літери. Через це, створення двох однакових літер може різнитися, але відповідати основній ідеї напису.

Також ступінь розбіжності пропорційних співвідношень літер при виконанні рукотворних графічних шрифтів в межах одного напису є незначною, щоб не порушити цілісності напису. Ця цілісність ґрунтується як на близьких пропорціях подібних груп літер, так і на спільному для них співвідношенні основних і з'єднувальних штрихів.

За співвідношенням літери до її ширини шрифти бувають:

- Нормальні;
- Широкі;
- Вузькі.

Важливим елементом пропорції літер є середня лінія шрифту, що умовно ділить літеру на дві частини – верхню та нижню. У теорії шрифтів є поняття геометричної та оптичної середньої лінії. Оптична лінія проходить трохи вище геометричної (це одна з оптичних ілюзій у шрифті). Якщо ми будь-яку вертикальну лінію, нанесену на папір, розділимо на око, то верхній відрізок буде трохи менший за нижній.

В літерах Б, В, Е, Є, Ж, З, К, Н, Х з'єднувальний штрих розташовується частіше за все трохи вище оптичної середньої лінії шрифту, а в літерах А, Р, У, Ч, Я – нижче неї. Існує певна залежність між співвідношеннями висоти й ширини літери та розташуванням середньої літери. У більш витягнутих по вертикалі шрифтів (наприклад, художня форма готичної каліграфії) по вертикалі шрифтів (4x2), середня лінія зазвичай розташована вище, ніж у шрифтів із пропорціями 4x3 [2].

Навмисне завищення або заниження середньої лінії в окремих літерах впливає на їхню виразність. Наприклад, дослідник Фаворський П. у своїх авторських експериментах полюбляв завищувати середню лінію в літері «К» (він називав це «високою талією»), щоб зробити більш виразним нижній елемент літери. Також в літері «Е» занижував середню лінію, вважаючи, що такий спосіб увиразнює «язичок» (середню горизонтальну лінію літери), особливо якщо виконував її у вигляді хвилеподібного штриха.

Розглядаючи оптичну лінію шрифту можна також помітити, що для різних «шрифтових сімей» ця літера буває іноді різною. Наприклад:

- середня (оптична) лінія – для латинських чи кирилических шрифтів;
- верхня лінія – для індійського шрифту,
- нижня лінія – для арабського;
- вертикальна вісь – для японських ієрогліфів [3].

Розглядаючи доцільність використання пропорцій в контексті рукотворних графічних написів, можна зауважити, що для рисованого шрифту, графіті та каліграфії вони всі різні. Щодо рисованого шрифту, то за співвідношенням літери до ширини, вони можуть бути всіх трьох типів, щодо середньої оптичної лінії, вона також може дуже різною (рис. 1).

Розглядаючи графіті написи, можна помітити навмисне порушення правил шрифтових пропорцій, це пов'язано в першу чергу з конструкцією самої літерної форми. Головний принцип створення графіті літер, є деформація самого «скелету» літери, тому середня оптична лінія, співвідношення літери до ширини можуть мати дуже широкий діапазон (рис. 2).

Літери художньої форми каліграфії (в даному випадку розглядається європейське), в основному базуються на класичних готичних алфавітах, тому в своїй основі мають витягнуту конструкцію літер. Співвідношення літери до ширини – нормальне, це пов'язано з тим, що написи каліграфії виконуються «вуличними» маркерами, валиками чи швабрами, а також

технічний аспект написання літер. Щодо середньої оптичної лінії, то вона проходить трохи вище геометричної (рис. 3).

Рис. 1. Benjamin Johnston. «Stay Golden».
Фестиваль паблік-арт в Нью-Мексико, США. 2018

Рис. 2 Does. «DOES». Болонья, Італія

Рис. 3 Shoe. «Shoe». Маямі, штат Флорида, США

Висновки. Обґрунтовано доцільність використання пропорцій у рукотворному графічному написі. Виявлено відмінність пропорційних співвідношень між рисованим шрифтом, графіті та каліграфіті.

Література:

1. Капр А. Эстетика искусства шрифта. М.: Книга. 1979. 124 с.
2. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. К.: Грамота. 2007. 208 с.
3. Мітченко В. Каліграфія. Взаємопливи шрифтів. Теорія і практика. Кирилиця і латиниця. Історія і сучасність. Київ: Laurus. 2018. 288 с.

МЕДИЧНА ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Селіверстова Г. С.

*кандидат філософських наук,
викладач кафедри загальної і клінічної фармакології
факультету стоматології та фармації
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Одна з суттєвих особливостей сучасного розвитку суспільства полягає в тому, що зараз триває процес різкого зростання швидкості інформаційних процесів у будь-якої сфері життя, і особливо в освіті. Наприклад, зменшився проміжок часу між науковим відкриттям, особливо що стосується технології, і його впровадження у сферу